

2019

**PALOILMOITTIMEN TAI
SAMMUTUSLAITTEISTON
IRTIKYTKENTÄ**

Päijät-Hämeen pelastuslaitos

RH/2019/2

24.4.2019

Päivityspvm	Sisältö
24.4.2019	Tämä ohje korvaa aiemman 14.3.2012 päivätyn ohjeen. Ohjeen uudistuksessa on käytetty mallina Hiklu-alueiden vastaavaa ohjetta.

1 OHJEEN TARKOITUS

Tämän ohjeen tarkoituksena on luoda toimintamalli siitä, miten menetellään paloilmoin- tai sammutuslaitteiston irtikytkentätilanteessa. Ohje on tarkoitettu rakennuksen omistajalle, haltijalle, korjaus- tai rakentamistyöstä vastaavalle sekä pelastusviranomaisille. Ohje koskee sekä lyhyt- ja pitkäkestoisen irtikytkennän, että äkillisen vikaantumisen aiheuttaman toimintakyvyttömyyden vaatimuksia.

2 PALOILMOITIN- JA SAMMUTUSLAITTEISTO

Paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston asentaminen perustuu yleensä rakennuksen rakentamisaikana voimassa oleviin rakentamista koskeviin säädöksiin tai joissain tapauksissa viranomais määräyksiin (esim. vaarallisia aineita käyttävä laitos). Säädökset ovat voineet edellyttää laitteiston kytkemistä hätäkeskuksen valvontaan.

Laitteiston toimintakyvyttömyys voi aiheuttaa rakennuksessa tilanteen, jossa rakennus ei ole rakennusluvan mukaisessa kunnossa eikä rakennuksen henkilö- tai paloturvallisuus ole hyväksyttävällä tasolla. Rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuus varmistetaan laitteiston korjauksen tai irtikytkennän ajan palovartiointilla niin, että rakennuksen käyttö voi jatkua turvallisesti keskeytyksettä. Pelastusviranomainen voi harkintansa mukaan myös keskeyttää toiminnan rakennuksessa irtikytkennän ajaksi, mikäli henkilöturvallisuutta ei saada riittävälle tasolle.

Samaa käyttötarkoitusta olevat rakennukset voivat poiketa toisistaan merkittävästi niin palotekniikan, rakennustekniikan kuin käyttäjäryhmienkin osalta. Pelastusviranomainen käyttää aina tapauskohtaista harkintaa irtikytkentätoimenpiteistä. Liitteenä 1 olevan taulukon periaatteet käyttötarkoituksen vaikutuksesta palovartiointiin ovat suuntaa antavia.

Vastuu laitteiden toiminnasta ja kunnossapidosta on aina kiinteistön omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla. Kohteen tulee varautua mahdollisiin laitteiston irtikytkentätilanteisiin pelastussuunnitelmassa. Rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on hyvä varmistua myös oman vakutusyhtiönsä ohjeista irtikytkentätilanteissa; joissain tapauksissa ne voivat olla näitä ohjeita tiukemmat.

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla on myös vastuu hätäkeskusyhteyden linjavikavalvonnan sekä laitteiston vikatilanteiden valvonnan järjestämisestä sekä vikatilanteiden korjaamisesta. Hätäkeskuksen tai pelastuslaitoksen toimialueeseen ei kuulu linjavikojen tai laitteiston vikatilanteiden havaitseminen, vikatilanteisiin vastaaminen, vian aiheuttajan kartoittaminen tai korjaaminen.

Kiinteistön omistajan, haltijan tai toiminnanharjoittajan on ilmoitettava laitteen huollosta ja toimintakatkoksista Hätäkeskuslaitokselle, samoin kuin huollon tai katkoksen

päättymisestä. Pitkäaikaisen eli yli vuorokauden kestävä huollon yhteydessä asiakkaan tulee toimittaa Häätäkeskuslaitokselle pelastuslaitoksen lupa huoltotilalle. (Paloilmoitinlaitetta koskeva häätäkeskussopimus https://www.112.fi/download/77246_Paloilmoittimen_sopimusehdot_FINAL_suomi.pdf?c22b5f70e4bbd688).

Lähtökohtaisesti vain nimetty laitteiston hoitaja saa tehdä irti- ja takaisin kytkennät. Kytkennöistä on pidettävä päiväkirjaa. Toiminta on järjestettävä niin, että erheellisiltä hälytyksiltä vältytään.

3 LYHYTKESTOINEN TOIMINTAKYVYTTÖMYYS

Laitteisto voi joutua äkillisesti toimintakyvyttömäksi käytössä olevassa rakennuksessa esimerkiksi ilmaisimen tai suuttimen rikkoutuessa, vesilähdeongelman, linjavian tai laitteiston teknisen vian vuoksi. Laitteisto voi olla lyhytkestoisesti toimintakyvyttömäksi myös suunnitellun huoltotoiminnan vuoksi. Lyhytkestoisuudella tarkoitetaan korkeintaan vuorokauden kestävä ajankäyttöä.

Hätäkeskukseen kytketyn laitteiston toimintakyvyttömyydestä ilmoitetaan Häätäkeskuslaitokselle. Käytöstä pois kytketyillä alueilla on järjestettävä palovartiointi kohteeseen laaditun pelastussuunnitelman mukaisesti. Laitteiston haltijan on informoitava rakennuksen toiminnanharjoittajia sekä henkilökuntaa laitteiston toimintakyvyttömyydestä ja heille on annettava selkeät toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin.

Mikäli laitteistoa ei saada toimintaan vuorokauden kuluessa, tulee siitä ilmoittaa pelastuslaitokselle päivystävälle palomestarille p. 0440-773 210. Päivystävä palomestari voi tarvittaessa antaa turvallisuuden varmistamiseksi lisäohjeita (kts. kohta 4.2.)

4 PITKÄKESTOINEN TOIMINTAKYVYTTÖMYYS

Pitkäkestoinen toimintakyvyttömyys voi olla suunniteltua tai se voi johtua esim. laitteiston rikkoontumisesta ja sen korjauksen viivästyksestä. Pitkäkestoisuudella tarkoitetaan yli vuorokauden kestävä ajankäyttöä.

4.1 Suunniteltu irtikytkentä

Mikäli toimintakyvyttömyys on suunniteltua esim. tilojen remontointiin liittyen, on laitteiston osalta hyvä olla jo aikaisessa vaiheessa yhteydessä sekä rakennusvalvontaan että rakennuksen palotarkastajaan. Riskiarvioinnin perusteella voidaan turvallisuuden takaamiseksi edellyttää esimerkiksi suojaamattomien tilojen palo-osastointia, tilapäisen palonilmaisulaitteiston asentamista tai muuta vastaavaa turvallisuutta parantavaa toimenpidettä.

Laitteiston irtikytkennästä (ja sen päättymisestä) ilmoitetaan etukäteen pelastuslaitoksen päivystävälle palomestarille p. 0440-773 210 tai phpela@phpela.fi sekä häätäkeskukseen kytketyn laitteen osalta myös Häätäkeskuslaitokselle. Laitteiston haltijan on

informoitava rakennuksen toiminnanharjoittajia sekä henkilökuntaa laitteiston toimintakyvyttömyydestä ja heille on annettava selkeät toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin.

4.2 Suunnittelematon irtikytkentä

Laitteiston äkillisestä toimintakyvyttömyydestä (ja sen päättymisestä) ilmoitetaan pelastuslaitoksen päivystävälle palomestarille p. 0440-773 210 tai phpela@phpela.fi sekä hätäkeskukseen kytketyn laitteen osalta myös Hätäkeskuslaitokselle. Laitteiston haltijan on informoitava rakennuksen toiminnanharjoittajia sekä henkilökuntaa laitteiston toimintakyvyttömyydestä ja heille on annettava selkeät toimintaohjeet onnettomuustilanteisiin.

Päivystävä palomestari arvioi tulleen ilmoituksen perusteella laitteiston toimimattomuuden aiheuttamia riskejä. Lähtökohtaisesti riskien arvioinnin perustana on taulukon 1 mukainen rakennuksen käyttötarkoitus ja sen perusteella arvioidut turvallisuusjärjestelyt. Tapauskohtaisesti voidaan oheisista periaatteista poiketa; vaatimuksia voidaan tiukentaa tai helpottaa.

Tapauskohtaiseen arviointiin vaikuttavat mm. irtikytkettävän alueen laajuus, asiakkaiden toimintakyky, rakennuksen koko, toimintaan liittyvät vaaralliset kemikaalit ja rakennuksessa toimintaan jäävät pelastustoimen laitteet. Kiinteistöissä, joissa on sekä paloilmoinnin että sammutuslaitteisto, ja joissa vain toinen järjestelmä on toimintakykytön, voi päivystävä palomestari määritellä palovartiointin tarpeen. Arviointiin vaikuttaa myös se, onko laitteisto asennettu omaehtoisesti vai perustuuko sen asentaminen säädöksiin tai viranomaisvaatimuksiin.

5 PALOVARTIOINTI

Irtikytkettävän alueen vartijan tulee olla tilat tunteva henkilö. Vartijalla tulee olla kulkuoikeudet kaikki valvottuihin tiloihin. Palovartijalla tulee olla valmiudet palon paikantamiseen paloilmoinnista, hätäilmoituksen tekoon ja riittävät alkusammutustaidot sekä alkusammutuskalustoa käytettävissään.

5.1 Kiertovartiointi

Kiertovartiointilla tarkoitetaan vartiointia, jossa rakennuksen kaikki tilat tulee kiertää ennalta määritellyn ajanjakson välein. Kiertovartiointia suorittava henkilö voi poistua rakennuksesta. Kiertovartiointin tarve on yleensä yhden tunnin välein.

5.2 Jatkuva vartiointi

Jatkuvalla vartiointilla tarkoitetaan vartijaa tai vartijaryhmää, joka suorittaa tilassa jatkuvaa kiertovartiointia poistumatta rakennuksesta. Jatkovaa vartiointia suorittavien

henkilöiden määrä tulee mitoittaa siten, että kohteen kaikki tilat ovat jatkuvan valvonnan alla ja saavutettavissa tulipalotilanteessa riittävän nopeasti. Vartiointia suorittavat henkilöt eivät saa poistua rakennuksesta ilman korvaavia henkilöitä.

6 HUOMIOITAVAA

- Paloturvallisuuden on oltava pelastuslain vaatimusten mukaisella tasolla (poistumistiet, alkusammutuskalusto, palokuorma, palo-ovet jne.).
- Kiinteistön tulee selvittää vakuutusyhtiöltä suojeleohjeet automaattisen paloilmoinninlaitteiston tai sammutuslaitteiston irtikytkemisestä.
- Irtikytkentäaika ja -alue rajataan aina mahdollisimman pieneksi.
- Irtikytkentäalueen palokellot ja painikkeet tulee rajata irtikytkennän ulkopuolelle.
- Tulitöitä ja palovaaraa aiheuttavia töitä vältetään sekä tulityösuojeleohjeen vaatimuksia noudatetaan irtikytkennän aikana.

7 SÄÄDÖSPERUSTA

Pelastuslaki 379/2011

4 § Huolellisuusvelvollisuus, 9 § Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus, 12 § Laitteiden kunnossapito, 14 § Omatoiminen varautuminen, 81 § Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen ja 82 § erityiset turvallisuusvaatimukset.

Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017

Veli-Pekka Niemikallio

pelastuspäällikkö

Marjo Oksanen

riskienhallintapäällikkö

LIITE 1. VAATIMUKSET PALOILMOITTIMEN JA SAMMUTUSLAITTEISTON TOIMINTAKYVYTTÖMYYDEN AIKANA

Käyttötarkoitus	Huomioitavaa
Hoitolaitokset (sairaalat, vanhainkodit, erityisryhmien asuminen, vankilat, ympärivuorokautiset päiväkodit)	Hoidetaan jatkuvalla palovartiolla. Varmistuttava majoitushuonekohtaisesta varoittamisesta esim. huonekohtaisilla palovaroittimilla, joiden toiminta varmistettava. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä.
Majoitustilat (hotellit, asuntolat)	Hoidetaan jatkuvalla palovartiolla. Varmistuttava majoitushuonekohtaisesta varoittamisesta esim. huonekohtaisilla palovaroittimilla (ilman varoittamista huoneessa ei majoituta), joiden toiminta varmistettava. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä.
Kokoontumis- ja liiketilat (kauppakeskukset, myymälät, urheiluhallit, päiväkodit, koulut, kirjastot, ravintolat)	Kokoontumis- ja liiketilojen koko määrittelee palovartiointitasoa. Suurissa tiloissa jatkuva palovartiointi käytön aikana henkiloturvallisuuden vuoksi. Yöllä kiertovartiointi.
Työpaikkatilat (toimistot, virastot)	Kiertovartiointi, jos henkilökuntaa ei paikalla. Päiväkäytön jatkuva palovartiointi voidaan hoitaa henkilökunnan toimesta.
Tuotanto- ja varastotilat	Palovartiointi hoidetaan kiertävänä. Huomioitava kohteen mahdolliset suuret omaisuusarvot, palosastojen laajuus sekä toiminnan palovaarallisuus.
Autosuojat (maanalaiset ja maanpäälliset pysäköintilaitokset, pysäköintitalot)	Palovartiointi hoidetaan kiertävänä. Tavanomaista suuremmissa ja maanalaisissa autosuojissa palovartiointi hoidetaan jatkuvana.
Kiinteistöt, joissa on paloilmoin ja sammutuslaitteisto ja toinen järjestelmä toimintakyvystään.	Päivystävä palomestari voi määrittää palovartiointitarpeen.